

VALLONJÄRVI ENNEN JA NYT

Nykyinen Vallonjärvi on jääne Vanajaveden lahdesta, joka vielä 1800-luvun alussa ulottui Viuhanlampeen asti. Vuonna 1819 Kuokkalankosken perkauksella alkanut Vanajaveden vedenpinnan lasku muutti rantaviivaa myös "Vallon lahdesa". Veden kaitotessa lahdesta, sen lounaispään syvänteestä muodostui Viuhanlampi ja lahden suulla ollut Haapasaari kuroutui eteläpäästään kiinni mantereeseen. Samalla saaren pohjoispuolinen salmi kapeni leveäksi ojaksi eli nykyiseksi Vallonojaksi. Viimeistään 1870-luvulla Vallonjärvi sai nykyisen muotonsa.

Ihmistoiminnan vaikutukset järveen jatkuivat kuitenkin edelleen rantapeltojen ravinteisten valumavesien ja suoranaisten jätevesien johtamisena Vallonjärveen ja -ojaan. Matalien ja liejuisten rantojensa sekä ravinteisen vetensä ansiosta järvestä muodostui nopeasti rehevärantainen lintujärvi. Ilman Vanajaveden v. 1963 alkanutta säännöstelyä Vallonjärvi olisikin kasvanut nopeasti umpeen. Säännöstelyn vaikutuksesta järvi on monena keväänä ollut lähes kuivillaan, jolloin yöpakkaset ja sulavat jäät ovat hävittäneet pohja- ja vesikasvillisuutta ja järvi on pysynyt avoimena. Järven vedenpinnan rajuista vaihteluista johtuu myös se, että järvessä on niukasti upos- ja kelluslehtistä vesikasvillisuutta. Viime vuosina järven kevävesi on kuitenkin usein ollut melko korkealla, mikä on näkynyt vesikasvillisuuden selvänä rehevöitymisinä. Syksyisin kasvillisuus on vallannut etenkin järven pohjoispään tiiviinä mattona.

Vallonjärven rehevillä rannoilla ja rantavesissä pesii, ruokailee tai levähtää muuttoaikoina huomattavan monipuolinen linnusto, joka järven eliöryhmistä tunnetaan parhaiten. Alueen kasvillisuus, jossa siinäkin on omat mielenkiintoiset erityispiirteensä, tunnetaan myös hyvin. Lähinnä 1980-luvun puolivälistä lähtien Vallonjärven rantamilta on havainnointi myös hyönteisiä, etenkin perhosia, vesiperhosia ja sudenkorentoja. Alueen hyönteislajistokin on varsin omaleimainen ja siihen kuuluu useita harvinaisia, lähinnä eteläisiä lajeja. Alueen eliöstöä ja maisemaa monipuolistaa oleellisesti järven itärannan vanha ja lehtomainen Heikkilänmetsä. Heikkilänmetsä ja järven pohjoispään luhta-alue rauhoitettiin luonnonsuojelulla v. 1995.

Valkeakosken keskustan tuntumassa sijaitseva Vallonjärvi on monipuolisen ja erikoisen luontonsa johdosta varsinainen keidas, johon tutustut parhaiten luontopolun ja tämän oppaan avulla. Polun varrella olevat numeroidut paalut viittaavat oppaan teksteihin.

Kari Järventausta
Valkeakosken kaupunki, puistotoimisto

VALLONJÄRVEN LUONTOPOLKU

Pituus 2200 m

OHJEITA POLUN KÄYTTÄJILLE:

- Huomioi toiset polun käyttäjät sekä alueen luonto; liiku rauhallisesti ja meluamatta
- Vältä kaikenlaista kasvien taittamista
- Ethän jätä paperi- ym. roskaa maastoon
- Pidä koirasi hihnaan kytkettynä
- Muistathan, että mopolla ei saa ajaa polulla eikä yleensääkään metsässä
- Lintutorniin kiipeät omalla vastuulla; ole varovainen

Luontopolun ovat suunnitelleet ja toteuttaneet Valkeakosken Lintuharrastajat ja Valkeakosken seudun luonnonsuojeluyhdistys. Valkeakosken kaupunki on avustanut polun rakentamista taloudellisesti. Polku valmistui v. 1987.

Miellyttäviä hetkiä luonnossa toivovat:

Valkeakosken Lintuharrastajat
Valkeakosken seudun luonnonsuojeluyhdistys
Valkeakosken kaupunki

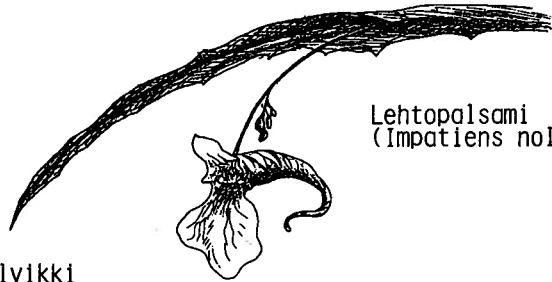
Piirroksat Jorma Ahola sekä (taulut 3, 5 ja 12) Satu Saarenpää-Peltola

RANTALEHTO

1

Pikkutalvikki
(*Pyrola minor*)

Lehtopalsami
(*Impatiens noli-tangere*)

Maahumala
(*Glechoma hederacea*)

Suo-orvokki
(*Viola palustris*)

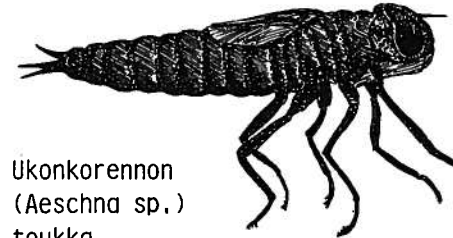
Lähiympäristö on vanhaa, koivuvaltaista vesijät-
tämaata. Koivujen latvukset varjostavat jo voi-
makkaasti muita kasvillisuutta, joka muuttuu
vähitellen. Aikaisemmin rehevinä kasvaneet paat-
samat ovat kuolemassa ja niiden tilalle on le-
viämässä enemmän varjoo sietäviä lehtomaisen
metsän lajeja. Näitä ovat mm. pikkutalvikki,
puna- ja mustaherukka sekä tuomi. Alueesta on
muotoutumassa koivulehto.

Viereisen, Vallonjärveen laskevan ojan reuna-
alueet ovat jo nyt lehtomaisen reheviä. Em.
lajien lisäksi siellä kasvaa mm. lehtovirmajuu-
ri, vuohennokka, karhunputki, mesiangervo sekä
heinä-elokuussa keltaisin kukkiva lehto-
balsami ja rantapensaissa köynnehtivä punakoiso.
Ojan reunamilla ja metsän aukkopaikoissa kasva-
vat lisäksi useat heinälajit sekä puna-ailakki,
käenkukka, suo-ohdake, nokkonen, karhun- ja
suoputki sekä maahumala.

Rantalehdon linnusto muodostuu lehdossa pesi-
vistä ja siellä ruokailevista lajeista. Pesi-
viin lajeihin kuuluvat mm. herne-, pensas- ja
lehtokerttu, peippo, pajulintu, sinitiainen,
kirjosieppo ja satakieli.

RUTAKUOPAT

2

Ukonkorenon
(*Aeschna* sp.)
toukka

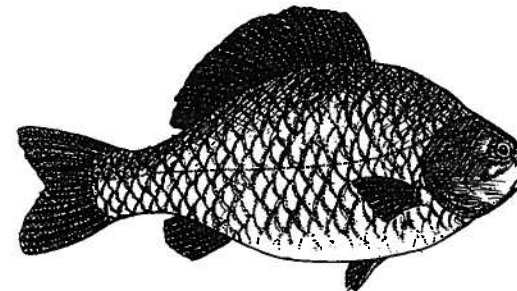

Hyttysen (*Cúlex* sp.)
toukkia

Vallonjärven ympäristössä on parisenkymmentä vanhaa, vedellä
täyttynyttä rutakuoppaa, joista on aikoinaan nostettu rutaa
maanparannusaineksi. Suurin osa kuopista on erillään järves-
tä ja niihin on muodostunut oma eliöyhteisönsä.

Useiden sudenkorento-, vesiperhos- ja surviaissääskilajien
toukat elävät rutakuopissa. Sudenkorentojen kehitys munasta
aikaiseksi kestää jopa 5-6 vuotta. Kuopissa viettävät touk-
ka-aikansa myös hyttysset, joiden kehitys aikaiseksi kestää
vain 3-4 viikkoa. Rutakuoppien eläimistöön kuuluvat edelleen
sukeltajakuoriaiset. Ne ovat petoja ja saalistavat muita ve-
sihyönteisiä, suurimmat lajit jopa kalanpoikasia. Muutamissa
kuopissa elää myös pienikokoinen lampiruutana, joka selviytyy
pohjaliejussa talven yli, vaikka lampi jäätyisi pohjaan asti.

Suojaiset rutakuopat toimivat myös vesilintujen ruokailupaik-
koina ja "lastentarhoina". Etenkin sini- ja lapasorsa, haapa-
na, tavi sekä telkkä viihtyvät pesueineen rutakuopissa.

Lampiruutana (*Carassius carassius*)

Surviaissääsken
(*Chironomus* sp.) toukkia

VALLONJÄRVEN PERHOSIA

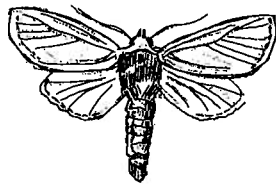
Pistelampiyökkö
(Archanara sparganii)

Sarakiiltoyökkö
(Deltote uncula)

Vallonjärven kaltaisten kosteikkojen hyönteislajisto on omaleimaista. Useimmat lajit ovat niin hyvin sopeutuneet elämään kosteikoissa, että ne vain satunnaisesti harhautuvat kuivemmille maastotyypeille.

Vallonjärven hyönteisistä on tutkittu lähinnä vain perhosia. Laajoista luhta- ja saraniityistä, ruovikoista, osmankäämikasvustoista sekä yleensä rehevästä kasvillisuudesta johtuen alueen perhoslajisto on monipuolinen. Erityistä mielenkiintoa sille antavat useat eteläiset, tavallisesti etelärannikolla tavattavat lajit. Näitä ovat mm. ruovikoissa elävät ryti-, hentoruokko- ja ruoko-olkioyökkö ja saraniityillä elävä luhtakärsäyökkö sekä osmankäämillä elävä pistelampiyökkö. Muita alueelle tunnusomaisia lajeja ovat luhta- ja saraniityillä elävät ruoste-kenttä- ja luhtamittari sekä mustaluhta-, sarakiilto- ja koiyökkö, jotka kaikki ovat melko pieniä (siipiväli alle 20 mm) perhosia. Selvästi kookkaampia ja raskastekoisempia ovat osmankäämillä elävät osmankäämi- ja ruskolampiyökkö.

Kosteikkojen perhoset eivät koreile ulkonäöllään. Useimmat lajit ovat vaalean kellanharmaita tai -ruskeita ja niiden siipikuviot rajoittuvat yleensä vaatimattomiin pistekuvioihin. Useimmat lajit lentävät heinä-elokuun lämpiminä iltayön tunteina.

Osmankäämiyökkö
(Nonagria typhae)

RANTAVYÖHYKE

Vallonjärven rantavyöhyke muodostuu seuraavista osavyöhykkeistä: metsä/rantalehto, saraniitty, osmankäämikasvustot ja ruovikot, kelluslehtisten vyöhyke, uposkasvit sekä kasvion pohja.

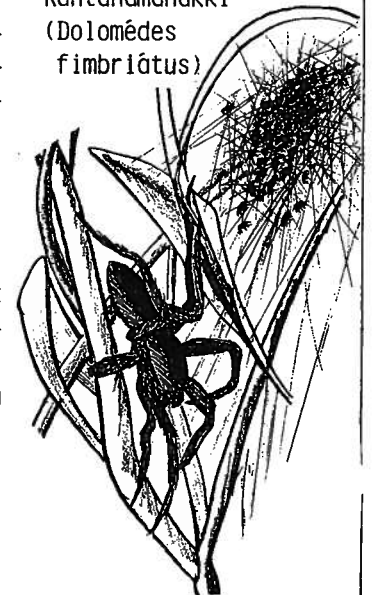
Metsä/rantalehto muodostuu tavallisesti koivusta, lepästä, tuomesta ja kuusesta sekä pajusta ja paatsamasta.

Saraniityt ovat vyöhykkeistä laaja-alaisin. Sen valtalajeja ovat luhta- ja pullosara. Sarojen joukossa kasvaa harvakseltaan muita kasveja, mm. terttualpi, luhtalitukka, kurjenmieikka, luhtatähtimö ja -lemmikki, suoputki, myrkkyykeiso, rantakukka ja jokileinikki.

Osmankäämiä kasvaa runsaasti Vallonjärvellä. Laajat osmankäämikasvustot saraniityn ja avoveden välissä ovatkin tunnusomaisia järvelle. Myös järviruoko kasvaa avoveden partaalla, mutta sen kasvustot ovat melko pienialaisia.

Kelluslehtisten vyöhyke on Vallonjärvellä heikosti kehittynyt. Se sijoittuu kapeana nauhana osmankäämi- ja järviruokokasvustojen reunoille. Vyöhykkeen valtakasveja ovat ulpukka, vesitatar, lumme, kilpukka ja pikukulimaska. Samoin uposkasveja on niukasti. Osittain se johtuu Vanajaveden säännöstelyn aiheuttamasta kevätveden alhaisuudesta. Harvoista uposkasveista yleisimmät ovat kiehkuraärviä ja karvalehti.

Rantahämähäkki
(Dolomedes
fimbriatus)

Pohjanpaju
(*Salix*
lapponum)

POHJANPAJU JA JOKILEINIKKI

Jokileinikki
(*Ranunculus*
lingua)

5

Pohjanpaju on tyypillinen Pohjois-Suomen ja lapin laji. Etelä-Suomessa sitä kasvaa harvinaisena lähinnä soiden reunamilla ja tulvarannoilla. Toista metriä korkean pohjanpajun nuoret, harmaakarvaiset versot tulevat vanhemmiten kaljuiksi ja kiiltävän ruskeiksi. Lajin lehdet ovat kapeansoikeat, harmaanvihreät; alapintaa peittää valkea nukkakarva.

Lähes metrin korkuinen Jokileinikki on leinikeistämme suurin ja komein. Lajin heinäkuussa avautuvat, kiiltävän keltaiset kukat voivat olla yli 30 mm läpimittaisia. Pääverson lehdet ovat yleensä tasasoukkia ja heikosti sahalaitaisia. Jokileinikkiä kasvaa paikoitellen Etelä- ja Keski-Suomessa. Yleisin se on kuitenkin Hämeessä ja Järvi-Suomessa. Sen kasvupaikkoja ovat matalat puro- ja jokirannat, joskus myös järvien rantaniityt.

Pohjanpajua ja jokileinikkiä kasvaa runsaasti Vallonjärvellä, mm. tämän taulun lähiympäristössä. Edellisten lisäksi rannalla kasvavat myös valkokukkainen suoputki (*Peucedanum palustre*) ja sovehka (*Calla palustris*) sekä ruskean-mustan-punakukkainen kurjenjalka.

Kurjenjalka
(*Potentilla palustris*)

HEIKKILÄN METSÄ

6

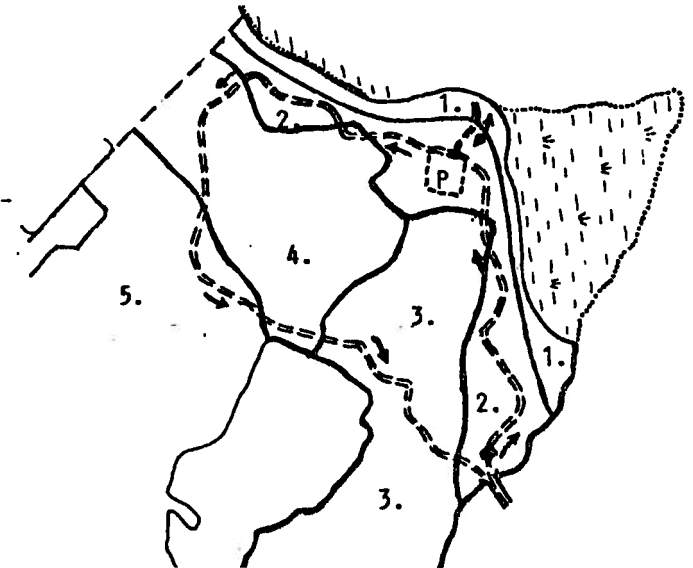
Olet nyt saapunut nk. "Heikkilän metsään", joka on saanut nimensä vanhan tilan mukaan. Heikkilän metsä on lähes luonnontilaista ns. aarnimetsää. Alueen pinta-ala on n.10 ha.

Kasvupaikkatyyppinä alueella on vallitsevana lehtomainen kangas, sen tunnusomainen kasvi on käenkaali (*Oxalis acetosella*) jota kasvaa myös edessäsi olevassa kuusikossa paikoin lähes yhtenäisenä mattona. Ranta-alueella vallitseva kasvupaikkatyyppi on korpi. Korpi on runsasravinteinen, yleensä kuusta kasvava turvekangas. Lisäksi alueella on pienialaisia lehtoja sekä metsittyneitä peltoja jotka ovat muistomerkkinä vanhasta asutuksesta.

Puuston ikä alueella on nuorta varsinaiseksi aarnimetsäksi. Nuorimmilla kuvioilla se on vain n. 30 vuotta ja vanhimmat kuviot ovat iältään n. 70 vuotta. Heikkilän metsässä on tehty aikoinaan myös hakkuita mikä on nähtävissä vanhoista, lahonneista kannoista. Koska puusto on ollut luonnontilassa jo pitkään siinä on jo tunnusmerkkejä tulevasta aarnimetsästä, kuten esimerkiksi pystyyn kuolleita ja lahonneita puita.

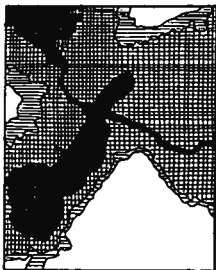
Alla olevassa kartassa on Heikkilän metsä kuvioitu kasvupaikkatyyppin ja puuston kehitysluokan perusteella.

- Olet tässä
- 1. Rantavyöhyke
- 2. Korpi
- 3. Lehtomainen kangas, soistunut
- 4. Lehtomainen kangas
- 5. Lehtomainen kangas
- P. Vanha pelto

ENTINEN RANTAVALLI

Etualalla näkyy selvästi Vallonjärven vanhaa rantavallia, joka on lähes kolme metriä nykyistä vedenpintaa korkeammalla. Tämä rantavalli on muistona koskenperkaustöistä Lempäälän Kuokkalankoskella vv. 1819-1820, 1822-1824 ja 1826. Millainen olisikaan näkymä tällä paikalla, jos vesi olisi vanhassa korkeudessaan.

- Nykyinen vesialue
- Entinen vesialue
- Vanha tulvaranta

Kettu
(*Vulpes vulpes*)

Supikoira

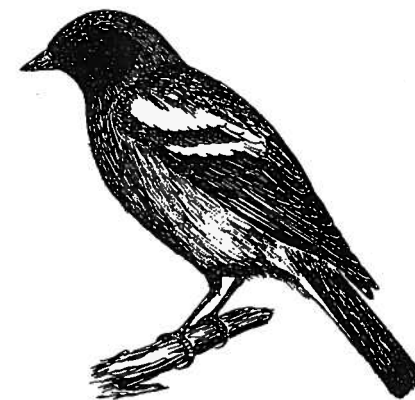
Mäyrä
(*Meles meles*)

Näitä hiekkaperäisiä rantavalleja käyttävät esim. kettu ja mäyrä hyväkseen, kaivaen suojaiseen kohtaan pesäluolansa. Ketun ja mäyrän vanhoja pesäluolia hyödyntää etenkin supikoira.

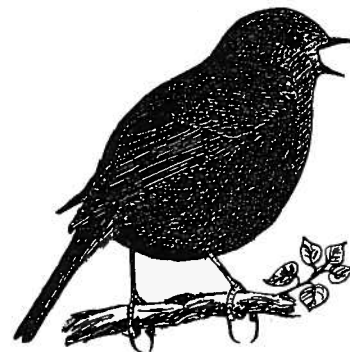
TUOREEN KANGASMETSÄN ⁸ LINTUJA

Hömötiainen
(*Parus montanus*)

Peippo
(*Fringilla coelebs*)

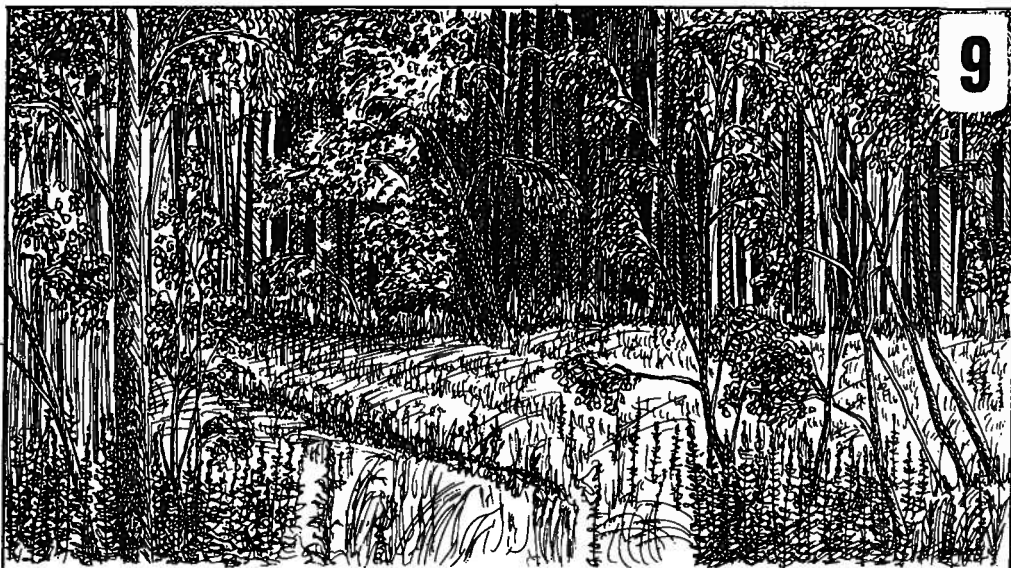

Punarinta
(*Erithacus rubecula*)

Alueen kuusivaltaisuuden vuoksi peippo on linnuston valtalaji. Sen parimäärä on lähes yhtä suuri kuin muiden lajien yhteensä. Peipon laulun lisäksi kevään ja alkukesän luonteenomaisia ääniä metsässä ovat punarinnan kirkas "puronsolina" sekä laulu- ja punakylkirastaan rauhalliset jokeltelut. Samoin mustarastaan huilumainen laulu kuuluu usein kuusikon hämärästä. Myös hömötiainen, joita alueen lahopökölöissä pesii useita pareja, laulaa keväällä innokkaasti.

Muita metsän tunnusomaisia lintuja ovat mm. vihervarpunen, hippäinen, puuklippijä ja vaateliäs kuusimetsien laji, kuusitiainen. Reunametsässä pesii lisäksi varis ja pyy sekä kuusikon kätköissä, pesimäaikana hiljainen närhi ja hatarassa pesässään sepeikyhyky.

Metsässä asustaa myös kevättalven ja kevään kirjavaliivinen, punahousuinen rumpali, käpytikka, joka on monille kolopesijöille tärkeä asunnontekijä.

VANHA PELTO

Etualalla on vanha pelto, joka on vähitellen metsittymässä. Pioneeri-puuna on vanhoille pelloille ja laidunniityille tyypillinen harmaaleppä. Kasvillisuus on pellon avoimella osalla vielä rehevän niitty-mäistä, vaikka osa varsinaisista niittykasveista onkin jo hävinnyt. Näkyvimpiä kasveja ovat metsäkurjenpolvi, vuohenputki, koiranputki, niittynätkelmä, niittynurmikka, timotei, niittykellukka, mesiangervo ja nokkonen. Vanhaan asutukseen viittaa runsas seljapensaskasvusto. Selja kuten myös nokkonen suosii typpipitoista kasvualustaa.

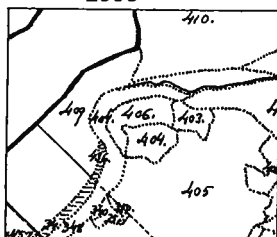
Pellon ja rannan välissä on lehtoalue, jossa kasvaa mm. keltavuokko ja kyläkellukka. Alueella pesii joitain vaateliaita lintulajeja, kuten lehtokerttu, mustapääkerttu ja kultarinta.

Alla olevat kartat havainnollistavat alueen maankäyttöä eri aikakausina

1. Isojakokartta
1764-1765

2. Tilakartta
1908

3. Peruskartta
1981

Piisami (*Ondatra zibethica*)

PIISAMI

Piisami on Suomen suurin myyrä. Se on selvästi vesimyyrää isompi, mutta paljon majavaa pienempi. Piisami voi painaa yli puolitoista kiloa.

Piisami ei kuulu alkuperäiseen eläimistöömme. Ensimmäiset piisamit tuotiin Suomeen v. 1919 Saksasta. Tämä siirtoyritys ei onnistunut ja v. 1922 tuotiin Tsekkoslovakiasta uusia eläimiä. Seuraavina vuosina lajia istutettiin mm. Hauholle, Kirkkonummelle, Suomussalmelle ja Suikavalle. Nykyisin laji on levinnyt lähes koko Suomeen.

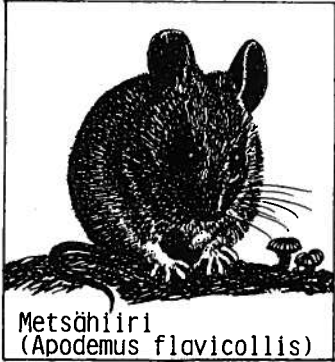
Vallonjärvellä on runsaslukuinen piisamikanta. Parhaimmillaan järven rannoilla on ollut n. 20 piisamin kekosäätä.

Ravinnokseen piisami käyttää pääasiassa vesi- ja ranta-kasveja, etenkin osmankäämiä, haarapalpakkoa ja järvikaislaa. Karuissa vesissä piisami voi hävittää vesikasvillisuuden lähes kokonaan, mikä on kalojen ja vesilintujen kannalta haitallista. Toisaalta piisamin suorittama harvennus on rehevissä järvissä vesilinnuille ja kaloille vain hyödyksi.

Järvikaisla (*Schoenoplectus lacustris*)

Mäyrä (*Meles meles*)

Metsähiiri
(*Apodemus flavicollis*)

Hirvi
(*Alces alces*)

Rehevässä Heikkilänmetsässä elää useita nisäkäslajeja. Näistä pienimmät ovat vaivaishiiri, metsä- sekä vaivaispäästäinen, joka painaa vain n. 5 g. Hieman kookkaampia ovat metsähiiri ja -myyrä, jotka ruokailuretkillään kiipeilevät myös puiden latvuksissa.

Pikkunisäkkäitä saalistavat etenkin alueen näätäeläimet, lumikko, kärppä, minkki ja näätä. Minkki on alkuaan P-Amerikkalainen laji, joka on tuotu turkiseläimeksi Eurooppaan. Tarhakarkulaisista ja Neuvostoliitossa suoritetuista istutuksista se on nopeasti levinnyt lähes koko Fennoskandiaan.

Muista petoeläimistä metsässä on tavattu kettu ja joinakin talvina myös ilves. Alueella vierailee usein myös supikoira, joka on minkin tavoin tarhakarkulaisista ja siirreistutuksista levinnyt maahan. Alunperin supikoira eli supi on kotoisin Itä-Aasiasta.

Metsän muita eläimiä ovat orava, rusakko, mäyrä ja hirvi, joka ruokailee usein vallonjärven ranta-alueilla, sekä lepakkoihin kuuluva viiksisiippa. Laji saalistaa kesäisinä Vallonjärvellä yöperhosia ym. hyönteisiä. Päivät viiksisiippa viettää rantametsien tikan- ym. puunkoloissa.

KULTAKUUSI

KUUSEN ERIKOISMUODOT

Kultakuusi (*Picea abies* f. *aurea*) ja muut kuusen erikoismuodot ovat luonnon muovaamia muunnoksia (= forma) tavallisesta kuusesta (*Picea abies*).

Kultakuusi muistuttaa kasvutavaltaan tavallista kuusta. Erikoista siinä ovat keväiset vuosikasvaimet, jotka ovat kirkkaan vaaleankeltaiset. Juhannukseen mennessä ne muuttuvat normaalin vihreiksi, eikä kultakuusta enää erota tavallisesta kuusesta.

Kuusesta on useita muitakin kotimaisia erikoismuotoja, kuten lyhyt- ja riippuvaoksainen surukuusi, kapeakasvuinen ja lyhyt-oksainen pylväskuusi (f. *columnaris*), lonkero-oksainen käärmekuusi sekä tiheän pensasmaiset pallokuusi ja kääpiökuusi (f. *nana*). Kultakuusen kaltainen muunnos on purppurakuusi (f. *cruenta*), jonka vuosikasvaimet ovat keväällä purppuranpunaiset.

Kuusen erikoismuodot ovat luonnossa harvinaisia. Nykyisin niitä lisätään myös taimitarhoilla ja ne ovatkin yleistymässä kotipihojen ikivihreinä erikoisuuksina.

Etualalla taulun läheisyydessä kasvaa nuori kultakuusi, jota tunnetaan vain muutamia Valkeakoskelta.

Surukuusi
(f. *pendula*)

Käärmekuusi
(f. *virgata*)

Pallokuusi
(f. *globosa*)

KANGASMETSÄ

13

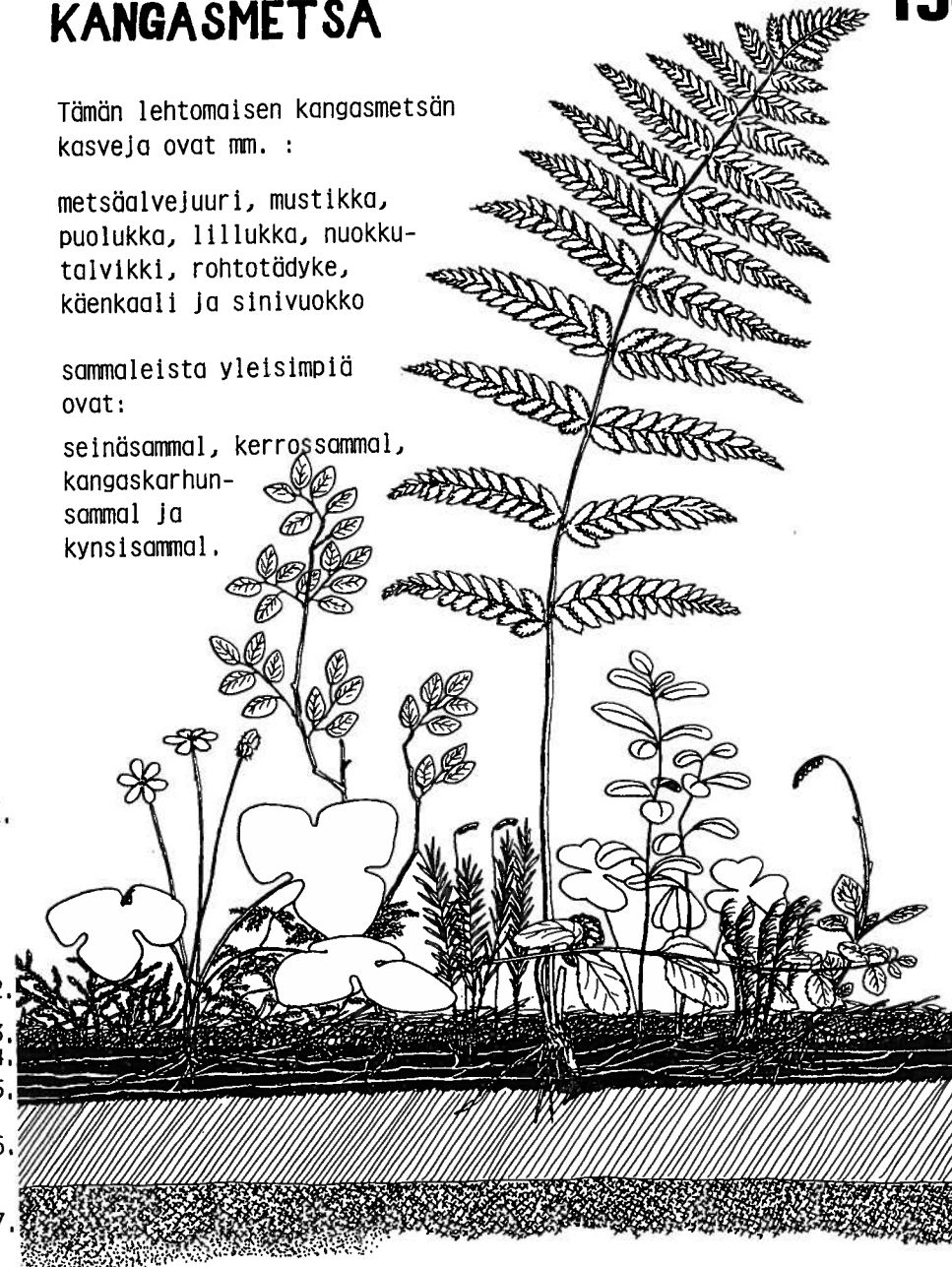
Tämän lehtomaisen kangasmetsän kasveja ovat mm. :

metsäalvejuuri, mustikka, puolukka, lillukka, nuokku-talvikki, rohtotädyke, käenkaali ja sinivuokko

sammaleista yleisimpiä ovat:

seinäsammal, kerrossammal, kangaskarhun-sammal ja kynsisammal.

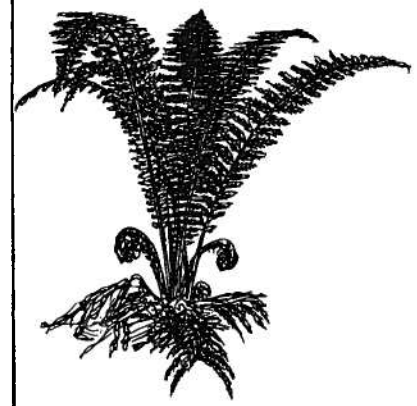
- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

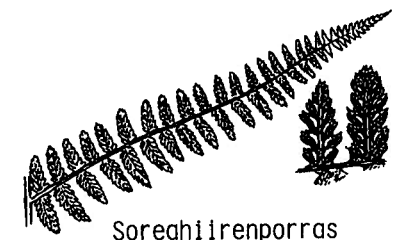
1. Varpukerros	5. Kangashumus/Turve
2. Sannalikerros	6. Uute- eli valkoma
3. Karikekerros	7. Rikastumiskerros
4. Kuollut sannalikerros	

SANIAISIA

14

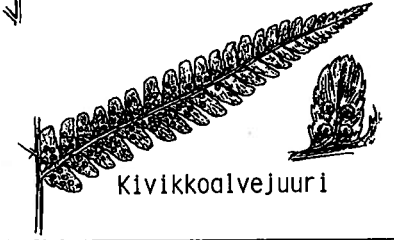
Saniaisen lehdyköitä

Soreahiirenporras

Metsäalvejuuri

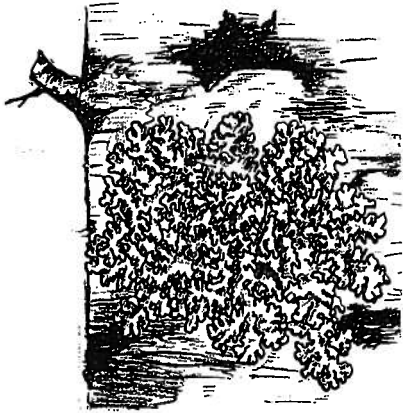

Kivikkoalvejuuri

Heikkilänmetsän aluskasvillisuuden näkyvimpiä kasveja ovat saniaiset. Yleisin ja lähes joka puolella kasvava laji on metsäimarre. Näkyvimpiä ovat kuitenkin sananjalka, metsäalvejuuri, soreahiirenporras ja kivikkoalvejuuri.

Alueelta on tavattu seuraavat yhdeksän lajia:

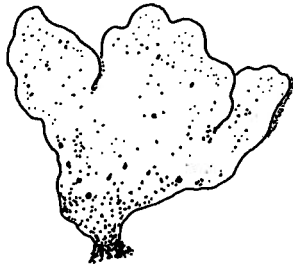
- Sananjalka
(*Pteridium aquilinum*)
- Korpi-imarre
(*Thelypteris phegopteris*)
- Kivikkoalvejuuri
(*Dryopteris filix-mas*)
- Metsäalvejuuri
(*Dryopteris carthusiana*)
- Isoalvejuuri
(*Dryopteris expansa*)
- Soreahiirenporras
(*Athyrium filix-femina*)
- Haurasloikko
(*Cystopteris fragilis*)
- Metsäimarre
(*Gymnocarpium dryopteris*)
- Kallioimarre
(*Polypodium vulgare*)

Sormipaisukarve
(*Hypogymnia physodes*)

Rippunaava
(*Usnea filipendula*)

Piikkunahkajäkälä
(*Peltigera aphthosa*)

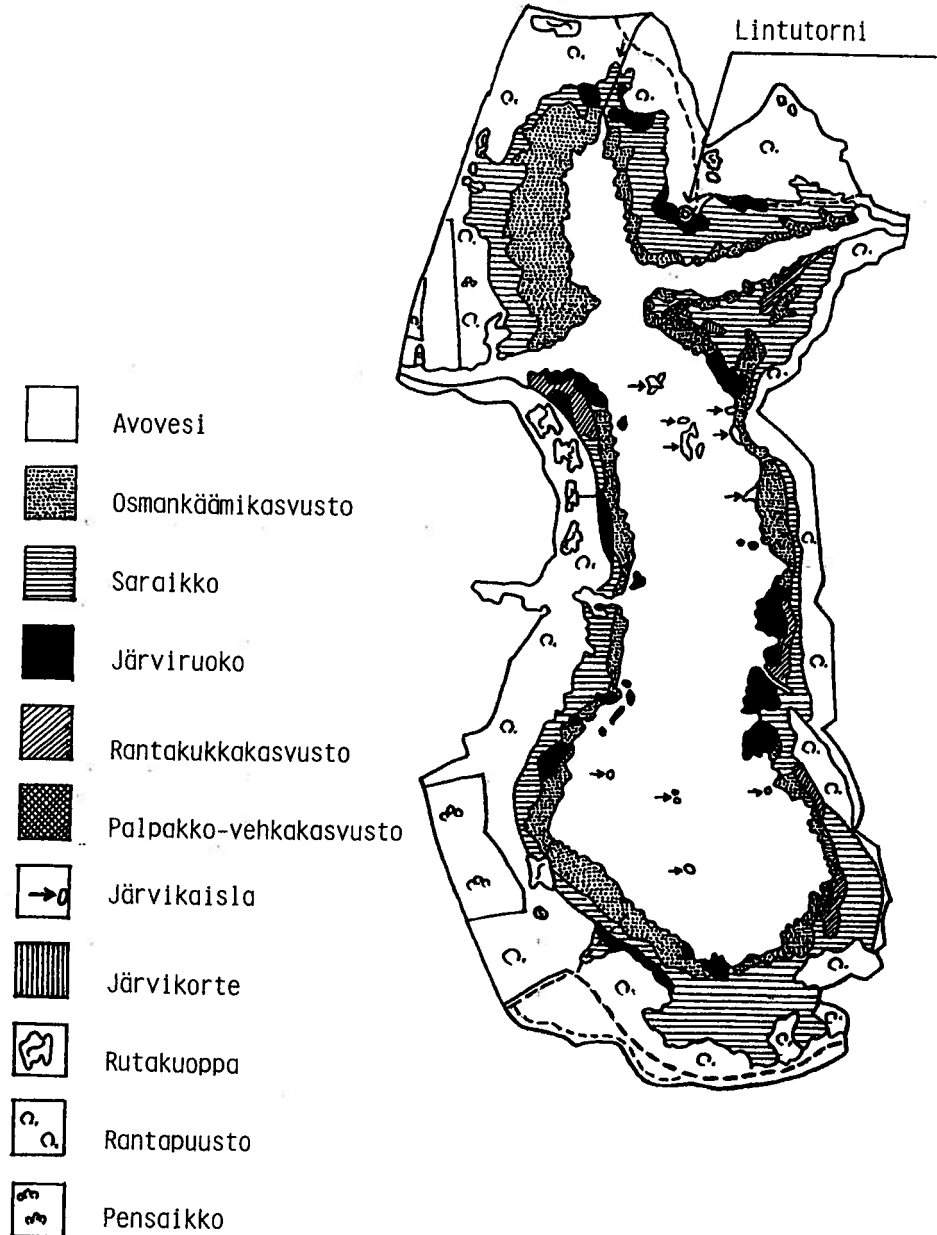
METSÄN JÄKÄLIÄ

Jäkälät ovat sieniä, jotka ovat symbioosissa (= yhteiselämä) mikroskooppisen pienten levien kanssa. Sieni ja levä yhdessä muodostavat sekovarren eli jäkälän, jonka muoto vaihtelee lajikohtaisesti huomattavasti. Suomessa on tavattu kaikkiaan n. 1700 jäkälälajia.

Vaikka jäkälät ovat sopeutuneet äärimmäisiinkin ympäristöoloihin, ne ovat hyvin arkoja elinympäristönsä muutoksille. Erityisen arkoja ne ovat ilma-saasteille, etenkin rikkiyhdisteille. Saasteista johtuen ne ovat hävinneet monien kaupunkien keskusta-alueilta kokonaan. Näitä alueita kutsutaan jäkäläautioiksi. Erityisen herkkiä ovat naavat (*Usnea* spp.) ja lupot (*Allectorina* spp.), jotka ovat selvästi harvinaistuneet koko Etelä-Suomessa. Eräät lajit, kuten sormipaisukarve, piikkunahkajäkälä ja vihersukkulajäkälä (*Bacidia chlorococca*), kestävät saasteita kohtalaisesti. Jäkäläaution laajuus ja sen muutokset sekä eri lajien runsaus tai niukkuus antavatkin selviä viitteitä alueen saastumisasteesta.

Löydätkö tästä metsästä naavaa?
Entä muualta Valkeakoskelta?

VALLONJÄRVEN KASVILLISUUSVYÖHYKKEET

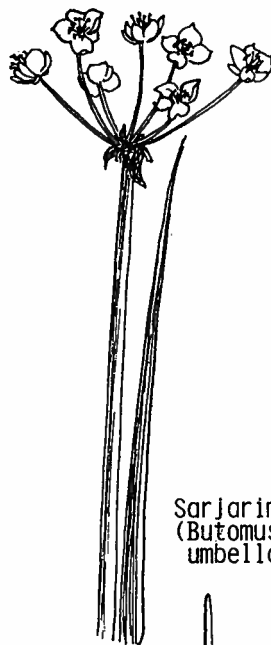
Järviruoko
(Phragmites
australis)

Leveösmanikämi
(Typha
latifolia)

Pullosara
(Carex rostrata)

Luhtasara
(Carex
vesicaria)

Järvikorte
(Equisetum
fluviatile)

Sarjarimpi
(Butomus
umbellatus)

Jokileinikki
(Ranunculus
lingua)

Mesiangervo
(Filipendula
ulmaria)

Kurjenmiekkä (Iris psedacorus)

Myrkkukeiso
(Cicuta virosa)

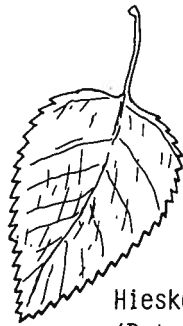

Rantakukka (Lythrum salicaria)

KOIVU

Rauduskoivu
(*Betula pendula*)

Hieskoivu
(*Betula pubescens*)

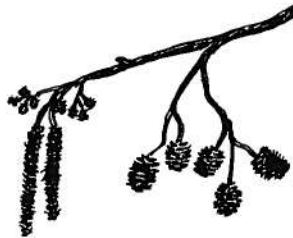
LEPPÄ

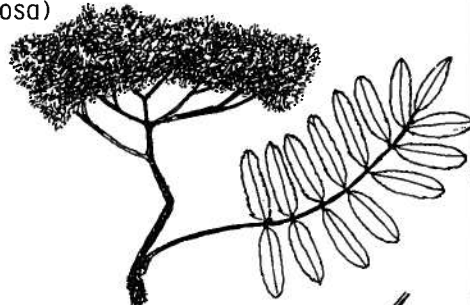
Harmaaleppä
(*Alnus incana*)

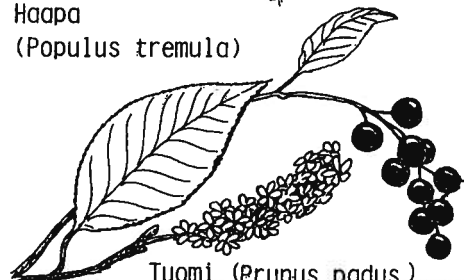
Tervaleppä
(*Alnus glutinosa*)

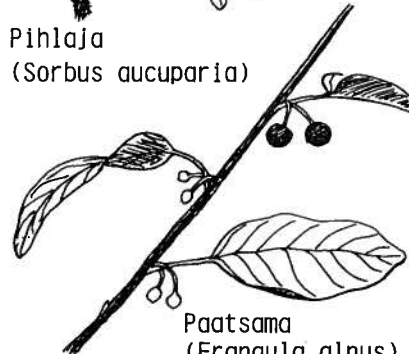
Haapa
(*Populus tremula*)

Pihlaja
(*Sorbus aucuparia*)

Tuomi (*Prunus padus*)

Paatsama
(*Frangula alnus*)

VALLONJÄRVEN LINTUJA

Vallonjärven pesimälinnusto koostuu pääasiassa tyypillisistä ns. lintujärvilajeista, joskin ranta-alueilla pesii myös muiden biotooppien lajeja. Alueelta (ks. kartta) on tavattu pesivänä yhteensä 44 lintulajia.

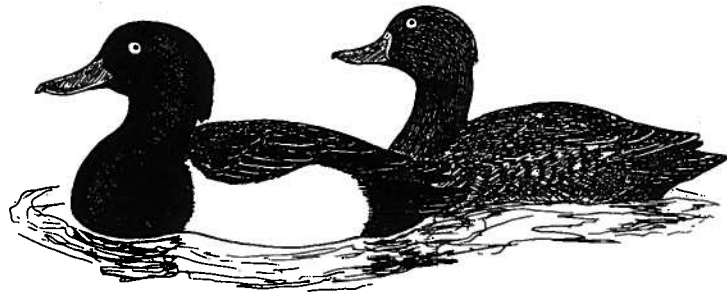
Sorsalinnuista näkyvimpiä ovat sinisorsa, tavi, haapana, tukka- ja punasotka sekä telkkä. Joinakin vuosina järvellä voi nähdä myös lapasorsien erikoisen häälennon sekä muuttomatalla levähtävän heinätavin. Uikuista on ainoastaan silkkiuikku tavattu pesivänä Vallonjärvellä.

Kevään ensimmäisiä ääniä on naurulokkien kirkuna. Parhaina vuosina lajia on pesinyt järvellä kymmeniä pareja. Myös kalalokki ja -tiira pesivät joinakin vuosina järvellä etenkin vanhojen piisamin pesäkekojen päällä.

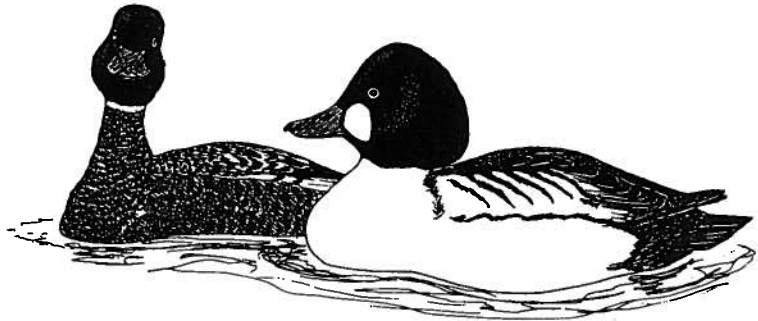
Kahlaajista taivaanvuohi on alueen yleisin pesimälaji. Töyhtöhyypän ja pikkutyllin pesintä onnistuu vain sellaisina vuosina, jolloin vedenpinta on pitkään alhaalla. Järvellä usein ruokailevalle isokuoville luhtaniityt ovat pienialaisia. Niinpä se pesiikin enimmäkseen ympäristön pelloilla. Rantakanoista yleisin on nokikana, jonka parimäärä on parhaina vuosina ollut vajaa kymmenen. Lajin kannanvaihtelut ovat kuitenkin suuret. Lähes vuosittain järvellä vieraillee luhtahuitti, jonka piiskansivallusta muistuttava ääni kuuluu yöllä lähes taukoamatta. Selvästi harvinaisempia vieraita ovat luhta- ja liejukana, joita ei tavata läheskään joka vuosi.

Varpuslinnuista selvästi runsaslukuisin on ruokokerttu. Pesimäkauden alussa sen laulu kuuluu yhtäjaksoisena kaikkialla. Toinen alueelle tyypillinen laji on rantaluhdassa laulava ja pesivä pajusirkku. Alueen muita varpuslintuja ovat mm. peippo, keltavästäräkki, pajulintu, lehto- ja pensaskerttu, satakieli, punavarpuen, metsäkirvinen ja kirjosieppo.

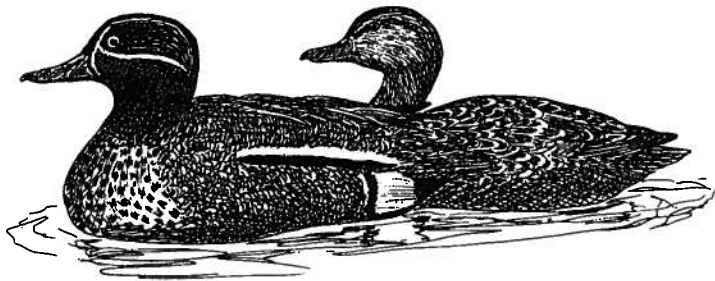
Petolinnuista alueella pesii parhaina myyrävuosina sarvipöllö, joka kasvattaa poikueensa vanhassa harakan tai variksen pesässä. Saalistusalueenaan järveä käyttää lisäksi lehtopöllö, joskus myös huuhkaja. Päiväpetolintuja järvellä vieraillee useita: kalasääski, ruskosuo-, tuuli-, nuoli-, varpus- ja kanahaukka. Keskikesän tyyninä hellepäivinä voi nähdä myös hiiri- ja mehiläishaukan kaartelemassa järven yläpuolella.

Tuikkasotka
(*Aythya fuligula*)

Telkkä
(*Bucephala clangula*)

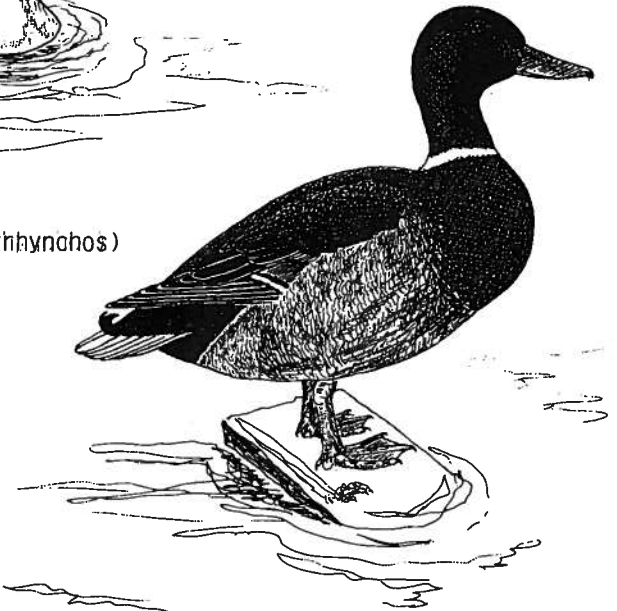

Tavi
(*Anas crecca*)

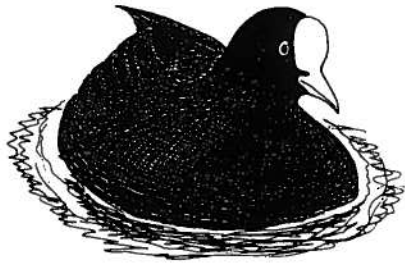

Silkkiuikku
(*Podiceps cristatus*)

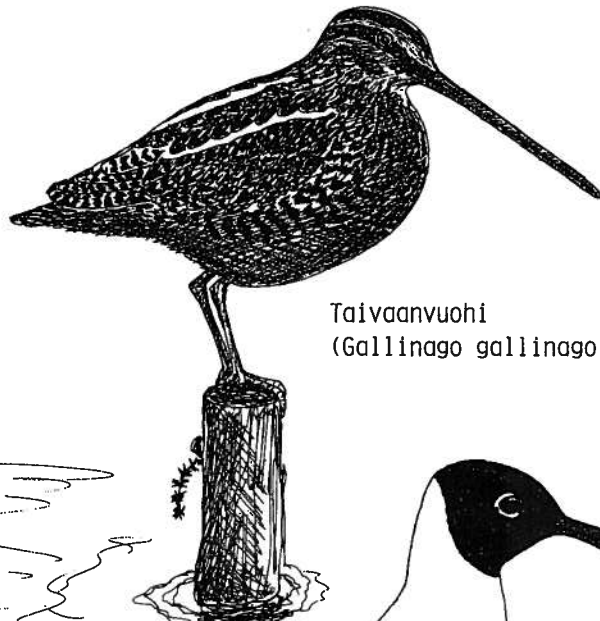
Sinisorsa
(*Anas platyrhynchos*)

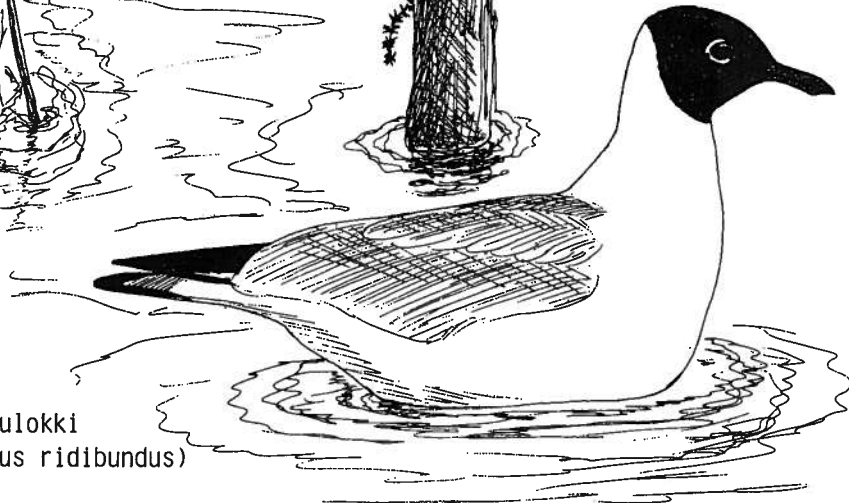
Lapasorsa
(*Anas clypeata*)

Nokikana
(*Fulica atra*)

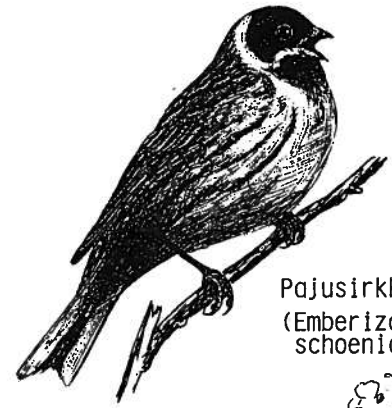
Taivaanvuohi
(*Gallinago gallinago*)

Naurulokki
(*Larus ridibundus*)

Ruokokerttunen
(*Acrocephalus schoenobaenus*)

Pajusirkku
(*Emberiza schoeniclus*)

Keltävästäräkki
(*Motcilla flava*)

Pajulintu
(*Phylloscopus trochilus*)